

VALTIONEUVOSTON ASETUS MERILIIKENTEEN TUKEMISESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 10 §:N MUUTTAMISESTA

1 Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi meriliikenteen tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (548/2020) 10 §:ää koskien asetuksen voimassaoloa siten, että asetus olisi voimassa 31.5.2022 asti.

2 Nykytila

Suomen yhteiskunta ja elinkeinoelämän toiminta ovat pitkälti riippuvaisia meriteitse tapahtuvista tavarakuljetuksista. Lähes 90 prosenttia Suomen viennistä ja 80 prosenttia tuonnista kulkee meritse. Matkustaja-autolautat ovat aikataulutettuine linjaliikenteineen olennainen osa Suomen logistisessa kokonaisuudessa. Suomeen meriteitse kuljetettavasta tavarasta noin 10 prosenttia kuljetetaan matkustaja-autolautoilla (2000-2018). Matkustaja-autolautojen merkitys on lisääntynyt viime vuosina. Matkustaja-autolautoilla kuljetetaan kappaletavaraviennistä yli 60 prosenttia ja kappaletavatuonnista 50 prosenttia. Kappaletavara on tyypillisesti valmistuotteita, kuten elintarvikkeita ja muita päivittäistavara- ja kulutustuotteita.

Valtioneuvoston asetus meriliikenteen tukemisesta (548/2020) tuli määräaikaisena voimaan 9.7.2020. Asetuksen mukaan toimivaltainen viranomaisena eli Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa julkisen palvelun velvoitteen ja myöntää valtionavustusta välttämättömäksi tunnistamansa matkustaja- tai rahtialusreitin liikennöinnin jatkumiseen, jos se katsoo, että markkinaehtoista liikennettä ei ole muutoin riittävästi tarjolla.

Meriliikenteen tukemisesta annetun asetuksen voimassaoloa on aiemmin jatkettu 17.12.2020 valtioneuvoston asetuksella meriliikenteen tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muutoksella (1066/2020) kesäkuun 2021 loppuun ja 17.6.2021 vuoden 2021 loppuun valtioneuvoston asetuksella meriliikenteen tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 10 §:n muuttamisesta (552/2021). Muutosten tarkoituksena on ollut väliaikaisesti mahdollistaa edelleen, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi asettaa julkisen palveluvelvoitteen yhteysväleittäin meriliikenteeseen, jos se on välttämätöntä riittävien liikenneyhteyksien, huolto-varmuuden ja Suomen ulkomaankaupan kuljetusten kannalta koronaviruksen aiheuttaman covid-19-pandemian pitkittymisen johdosta.

Meritse tapahtuva matkustajaliikenne tyrehtyi covid 19-pandemiasta johtuen lähes kokonaan huhtikuussa 2020 ja on ollut siitä lähtien merkittävästi aiempia vuosia vähäisempää. Meriliikenteessä matkustajien määrä on edelleen normaaliin verrattuna alhaisella tasolla ja odotuksista huolimatta kesän 2021 risteilyliikenne Suomen satamiin jäi vain murto-osaan normaalista tasosta ja matkustajamäärät olivat paljon normaalia alhaisemmat. Suomen satamiin saapui 28.7.-10.8.2021 välisenä aikana keskimäärin 18600 matkustajaa päivittäin. Määrä on noin 57 prosenttia pienempi kuin vuonna 2019 samaan aikaan. Aikavälillä 25.8.-7.9.2021 Suomen satamiin saapui keskimäärin 11400 matkustajaa päivittäin määrän ollessa noin 60 % vähemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2019. Suomen satamissa kävi 28.7.-10.8.2021 välisenä aikana keskimäärin 86 alusta päivittäin. Aluskäyntien määrä on noin 3 prosenttia pienempi kuin vuonna 2019 samaan aikaan. Tilannetta hankaloittaa se, että alan liikevaihto perustuu kausiluontoisuuteen, jolloin kesällä tehdyillä tuloilla eletään talven yli. Parhailtaan ollaan siirtymässä kohden matkustusliikenteen hiljaista talvikautta. Suomen satamiin saapui matkustajia ajanjaksolla 6.-19.10.2021 keskimäärin noin 47 % vähemmän kuin vuonna 2019 samaan aikaan. Suomen satamien tavarakuljetukset olivat syyskuussa 2021 noin 7,4 miljoonaa tonnia, josta tuontia ja vientiä oli suunnilleen saman verran. Tavarakuljetukset vähenivät vuodesta 2019 noin 6 % ja vuodesta 2020 noin 3 %. Vähenemä kohdistui enimmäkseen tavarantoontiin. Miehistönvaihdot ja huoltohenkilöstön liikkuminen ovat edelleen vaikeita matkustusrajoitusten ja supistuneiden lentoyhteyksien johdosta. Esimerkiksi suomalaisten merenkulkijoiden lähettäminen tiettyihin Aasian

maihin (Etelä-Korea ja Kiina) on edelleen hankalaa. Tämä on aiheuttanut ongelmia ja lisätyötä suomalaisille varustamoille, joiden uudisrakennuksia ollaan juuri ottamassa käyttöön aasialaisilta telakoilta.

Hallitus neuvotteli 10.11.2021 koronatilanteesta ja sen edellyttämistä toimista. Hallitus linjasi, että koronapandemian hallintaan tarkoitettu hybridistrategian uudistettu toimintasuunnitelma otetaan käyttöön täysimääräisesti. Ravintolarajoituksia jatketaan, samoin koronapassin käytön laajentamisen valmistelua. Tartuntatautilain väliaikaisten säännösten voimassaoloa esitetään jatkettavaksi kesäkuun 2022 loppuun saakka. Alueellinen epidemiatilanne on monin paikoin heikentynyt ja edellyttää edelleen toimia tartuntojen vähentämiseksi.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen 10.11.2021 julkaistun COVID-19-epidemian hybridistrategian seuranta – tilannearvioraportin¹ mukaan uusia koronatartuntoja on ilmaantunut Suomessa aikavälillä 25.10.-7.11.2021 167 sataatuhatta asukasta kohden, mikä on noin 26% enemmän kuin näitä edeltävien kahden viikon aikana 11.-24.10.2021, jolloin tartuntoja ilmaantui 133 sataatuhatta asukasta kohden. Viikoittainen todettujen koronatapausten määrä oli 1.11-7.11.2021 noin 5100, kun kolmella edeltävällä viikolla 11.10.-31.10.2021 tapauksia oli noin 3700 - 4200 viikossa.

Edellä selostettuun viitaten, COVID-19-tartuntatautiepidemian pitkittymisen vuoksi esitetään asetuksen voimassaolon jatkamista edelleen 31.5.2022 asti. Muutos on tarkoitettu edelleen määräaikaiseksi ratkaisuksi.

3 Asetusehdotuksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksen voimassa oloaika jatkettaisiin 31.5.2022 asti. Esityksen tarkoituksena on varmistaa ja edistää merikuljetuskapasiteetin riittävyyttä, luottamuksen palautumista meriliikenteeseen, suomalaisen tonniston säilymistä sekä mahdollistaa varustamoiden toimintakyvyn ylläpitäminen. Valtionavustuksella pyritään varmistamaan varustamoiden toimintakyky sekä merikuljetus-kapasiteetin välttämätön riittävyys ja toimivuus koronapandemian aikana ja välittömästi sen jälkeen.

Lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden tuella turvataan Suomen välttämättömät liikenneyhteydet, huolto-varmuus ja Suomen ulkomaankaupan kuljetukset covid-19-pandemian jatkuessa sekä varmistetaan säännöllinen rahdin kuljetus ja matkustajaliikenne Varsinais-Suomen, Ahvenanmaan ja Ruotsin välillä, Helsingin ja Viron sekä Vaasan ja Uumajan välillä.

4 Tausta

Valtion vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan *Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin* momentille 31.20.51 myönnettiin lisäystä 23 150 000 euroa turvaamaan Suomen välttämättömät liikenneyhteydet, huoltovarmuus ja Suomen ulkomaankaupan kuljetukset covid-19-pandemian edelleen jatkuessa sekä varmistamaan säännöllinen rahdin kuljetus ja matkustajaliikenne Varsinais-Suomen, Ahvenanmaan ja Ruotsin välillä, Helsingin ja Viron sekä Vaasan ja Uumajan välillä. Merikuljetusten osuus Suomen viennin määrästä on 90 prosenttia ja tuonnista 80 prosenttia. Merikuljetusten korvaaminen maantiekuljetuksilla ei Suomen olosuhteissa ole mahdollista.

Hallitus antoi esityksen vuoden 2021 neljänneksi lisätalousarvioksi eduskunnalle 4.11.2021 (HE 209/2021). Esityksessä ehdotetaan lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden liikennöinnin tukeen lisäystä noin 23,2 miljoonaa euroa, jolloin vuoden 2021 tukisumma nousisi kokonaisuudessaan noin 69,5 miljoonaan euroon. Tuella turvattaisiin esityksen mukaan Suomen välttämättömät liikenneyhteydet, huoltovarmuus ja Suomen ulkomaankaupan kuljetukset sekä varmistetaan säännöllinen rahdin kuljetus ja matkustajaliikenne koronaviruspandemian jatkuessa. Liikenne- ja

¹ <https://thl.fi/documents/533963/5860112/COVID-19-epidemian+hybridistrategian+seuranta++tilannearvioraportti+10.11.2021.pdf/09bfa102-0813-c16c-7a56-58d1c66aaf7d?t=1636626185076>

viestintäviraston toimintamenomomentille 31.01.02 ehdotetaan edellä mainitun hallituksen esityksen mukaisesti myönnettäväksi lisäystä yhteensä 337 000 euroa, josta selvitysosan perusteella 130 000 euroa aiheutuisi meriliikenteen tuen lisäyksen hoitamiseen tarvittavasta resurssitarpeesta. Kesäkuussa 2020 annetun valtioneuvoston asetuksen meriliikenteen tukemisesta (548/2020) mukaan toimivaltainen viranomaisena voi asettaa julkisen palvelun velvoitteen ja myöntää valtionavustusta välttämättömäksi tunnistamansa matkustaja- tai rahtialusreitin liikennöinnin jatkumiseen, jos se katsoo, että markkinaehtoista liikennettä ei ole muutoin riittävästi tarjolla. Tällä hetkellä näin on toimittu viidellä yhteysvälillä. Asetuksen mukainen toimivaltainen viranomaisena on Liikenne- ja viestintävirasto.

Liikenne- ja viestintäviraston vuonna 2020 käynnistämiin kilpailutuksiin on haettu muutosta markkinaoikeudelta, mutta ratkaisuja asioiden suhteen ei ole vielä tehty.

5 Asetusehdotuksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Avustuksen myöntäminen meriliikenteelle tuo 23,2 miljoonan euron budjettivaikutuksen valtiontalouteen vuonna 2021, jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen vuoden 2021 neljänneksi lisätalousarvioksi. Suomen talouden, elinkeinoelämän kuljetusten ja matkustajaliikenteen kannalta on keskeistä turvata riittävän merikuljetuskapasiteetin toimivuus kaikissa olosuhteissa. Määrärahan mahdollistaman avustuksen tarkoituksena on varmistaa ja edistää merikuljetuskapasiteetin riittävyyttä, luottamuksen palautumista meriliikenteeseen, suomalaisen tonniston säilymistä sekä mahdollistaa varustamoiden toimintakyvyn ylläpitäminen. Koronakriisin aiheuttaman poikkeustilanteen ja siihen liittyvien erilaisten rajoitusten ja muiden vaikutusten ajallista kestoaikaa ei voida tarkasti arvioida.

Liikenne- ja viestintäviraston arvion mukaan 23,2 miljoonan euron määräraha riittäisi tukemaan yhteysvälejä toukokuuhun 2022 asti. Tuen tarpeeseen ja sen suuruuteen vaikuttaa voimakkaasti matkustajakysyntä aluksilla sekä viimeisimmän kilpailutuksen hintataso vuodelta 2021. Viraston arvion mukaan meriliikenteen tukemiseen on tarpeen varata vuoden 2021 puolella enintään n. 55 m€, jolloin vuodelle 2022 olisi tarpeen varata vähintään noin 14,5 m€.

Ensisijaisena tavoitteena on liikenteen markkinaehtoinen toiminta ja elpyminen koronarajoitusten tilanteen salliman asteittaisen poistumisen johdosta. Esimerkiksi Helsinki - Tallinna – välisessä liikenteessä elpyminen voi olla nopeampaa työmatkaliikenteestä johtuen. Tulevan kehityksen arviointiin liittyy epävarmuuksia, jolloin lisämäärärahan tarkoituksena on ylläpitää valmius liikennöinnin tukemiseen, mikäli se edellä kerrottujen tavoitteiden saavuttamisen kannalta katsotaan olosuhteet huomioiden välttämättömäksi. Meriliikennettä voitaisiin tukea sellaisilla reiteillä, joissa se olisi muuten kannattamatonta ja markkinaehtoista tarjontaa olisi vähän tai ei lainkaan.

6 Asian valmistelu ja lausunnot

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot x taholta, joiden joukossa oli muun muassa Liikenne- ja viestintävirasto, valtiovarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö. Lausuntokierros järjestettiin x.11.2021-x.12.2021. Lausunto saatiin seuraavilta tahoilta: x,x .

Yleisellä tasolla esitystä

7 Asetusehdotuksen sisältö

Valtioneuvoston asetus meriliikenteen tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Yksityiskohtaiset perustelut

10 § Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta ja voimassaolosta. Asetuksen voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi 31.5.2022 asti.

8 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2022.

LUONNOS